

ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΗΜΕΡΙΔΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΩΝ

**Μέτρα για τη διατήρηση και αποκατάσταση
υγροτόπων**

**Δρ Στ. Ζόγκαρης,
Γεωγράφος-Βιολόγος,
Ινστιτούτο Εσωτερικών Υδάτων- ΕΛΚΕΘΕ
zogaris@ath.hcmr.gr**

ΤΕΤΑΡΤΗ, 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010

Φυσικό Περιβάλλον: ποικιλότητα

Δεν έχει αξιολογηθεί ή εκτιμηθεί η μεγάλη ποικιλότητα φυσικών και ημι-φυσικών υδάτινων σχηματισμών και υγροτόπων στο νησί.

Φυσικό Περιβάλλον: ποικιλότητα

Φυσικό Περιβάλλον: υγρά τοπία

Η Κύπρος είναι προικισμένη με μεγάλο φυσικό πλούτο τοπίων με πολυάριθμους βιοτόπους που φιλοξενούν και ικανοποιούν τις απαιτήσεις πολλών και σπάνιων ειδών άγριας ζωής. Οι υγρά τοπία είναι από τους πλουσιότερους και πολυτιμότερους βιοτόπους για τη βιοποικιλότητα.

Γιατί χρειάζεται η βιοποικιλότητα νερό;

- Η Οδηγία Πλαίσιο των Υδάτων (ΟΠΥ) θέτει ως βασικό της στόχο την προστασία των περιοχών που φιλοξενούν οικοσυστήματα που είναι σημαντικά σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και που η διατήρηση ή η βελτίωσή της κατάστασής τους συνδέεται με την ποιότητα και την επάρκεια των νερών.

Pelophylax cf. bedriagae

Γιατί χρειάζεται η βιοποικιλότητα νερό;

Potamon potamios cyprion

Μεγάλο μέρος του πλούτου της τοπικής βιοποικιλότητας συνδέεται με την καλή/άριστη ποιότητα και την επάρκεια των νερών.

Γιατί χρειάζεται η βιοποικιλότητα νερό;

Πρέπει να φροντίσουμε **αρκετό νερό** για περιοχές που προορίζονται για την προστασία των οικοτόπων και της άγριας ζωής γενικότερα.

- Το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών (δίκτυο Natura) ορίζεται βάσει των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ για την προστασία των φυσικών οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας και 79/409/ΕΟΚ για την προστασία της орνιθοπανίδας. Η Κύπρος έχει ήδη ορίσει προστατευόμενες περιοχές προς ένταξη στο δίκτυο Natura 2000 (N2K). Ο δράσεις οριοθέτησης και ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων είναι σε εξέλιξη.

Βιοποικιλότητα στις Προστατευόμενες περιοχές / Φυσικοί Υγρότοποι

Στις «προστατευόμενες περιοχές» εμπίπτουν οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000 καθώς και περιοχές που προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία.

Η Ο.Π.Υ. θέτει τους ακόλουθους κύριους περιβαλλοντικούς στόχους για τις **προστατευόμενες περιοχές**: να επιτευχθεί συμμόρφωση, μέχρι το Δεκέμβριο του 2015 το αργότερο, με συγκεκριμένα πρότυπα και στόχους που διευκρινίζονται στην Κοινοτική νομοθεσία στο πλαίσιο της οποίας οι μεμονωμένες προστατευόμενες περιοχές έχουν καθιερωθεί, να επιτευχθεί συμμόρφωση με το στόχο της καλής κατάστασης μέχρι το Δεκέμβριο του 2015.

Ιδιαίτερη ευαισθησία θα πρέπει να υπάρξει στην διαχείριση των υδάτων σε περιοχές με υγρόφιλους οικότοπους και σε φυσικούς υγρότοπους

Φυσικοί Υγρότοποι

Αλυκή
Λάρνακας

Φυσικοί Υγρότοποι

Αλυκή
Ακρωτηρίου

Φυσικοί Υγρότοποι

Λίμνη
Παραλιμνίου

Φυσικοί Υγρότοποι

Λίμνη
Παραλιμνίου

Φυσικοί Υγρότοποι

Υγρότοπος
Ορόκλινης

Χάθηκαν και γεννήθηκαν νερά...

Η υδατική ανάπτυξη ήταν κοινωνικό-οικονομικά ευεργετική αλλά οι απολήψεις και υδρομορφολογικές αλλαγές στα υδατικά σώματα οδήγησαν και οδηγούν στην ουσιαστική διακοπή της ροής των ποταμών στα πεδινά τμήματα και στις εκβολές των ποταμών, υποβαθμίζοντας υγροτοπικά, υγρόφιλα και παρόχθια οικοσυστήματα με μεγαλύτερο βάρος στα πεδινά και παράκτια τοπία.

Είναι τα φράγματα υγρότοποι;

Φρ. Λευκάρων

Εκεί όπου υπάρχει υγροτοπική ή υγρόφιλη βλάστηση, υγροτοπικά εδάφη, και υγρές επιφάνειες που εποχιακά κατακλύζονται με νερό ακόμη και σε τεχνητούς υδάτινους σχηματισμούς.....

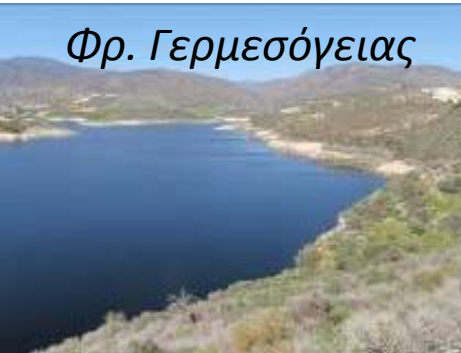
Φρ. Άχνας

Είναι τα φράγματα υγρότοποι;

Φρ. Κούρη

Φρ. Γερμεσόγειας

Φρ. Ευρέτου

Είναι τεχνητά υδάτινα σώματα που συνήθως δεν έχουν την ίδια αξία που έχουν οι φυσικοί υγρότοποι .

Η σημασία τους για τη διαχείριση της βιοποικιλότητας δεν είναι αμελητέα.

Ορισμένα μεγάλα φράγματα μπορεί να μην έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σαν φυσικά ενδιαίτηματα, αλλά δεν παύουν να είναι κομμάτι του τοπιού- επηρεάζοντας την τοπική βιοποικιλότητα (συχνά με θετικά αποτελέσματα επειδή το νερό είναι «αγαθό σε έλλειψη»). Ορισμένα φράγματα είναι εντός προστατευόμενων περιοχών.

Είναι τα φράγματα υγρότοποι;

Φρ. Κανναβιού

Φρ. Αρμίνου

Φρ. Πόμου

Δεν υπάρχει ολοκληρωμένη αξιολόγηση των φραγμάτων σχετικά με την σημασία τους για την βιοποικιλότητα σε όλη την Κύπρο – όμως οι ορνιθολόγοι έχουν πρωτοστατήσει σε παρακολούθηση. Ορισμένα φράγματα όπως αυτά που εφάπτονται σε προστατευόμενες περιοχές έχουν ιδιαίτερη σημασία (π.χ. τα φράγματα εντός και κοντά στα όρια του Δάσους Πάφου)

Με την πάροδο του χρόνου ορισμένα φράγματα θα έχουν μεγαλύτερη αξία για την τοπική βιοποικιλότητα.

Είναι τα φράγματα υγρότοποι;

Ορισμένοι τεχνητοί υγρότοποι **έχουν εξαιρετικό οικολογικό ενδιαφέρον** και έχουν εν μέρει «αποκαταστήσει» λειτουργικά τους «χαμένους» ή υποβαθμισμένους υγρότοπους (φρ. Άχνας – Λίμνη Παραλιμνίου).

Άλλα φράγματα δημιουργούν ιδιαίτερες συνθήκες ή συγκυριακούς πόρους που εκμεταλλεύονται ορισμένα σπάνια είδη (π.χ. λιμνία ως βιότοποι πτηνοπανίδας κατάντη του φρ. Ασπρόκρεμμου και βιότοπος νερόφιδου στο Φρ. Ξυλιάτου και αλλού).

Φράγματα: Για να προστατεύουν την βιοποικιλότητα χρειάζονται διαχείριση

Τα φράγματα είναι «καθρέφτης» της οικολογικής ακεραιότητας τοπικών λεκανών απορροής.

Είναι όμως και τεχνητά νερά που χρειάζονται προσοχή... σημαντικό πρόβλημα η βιολογική μόλυνση με ξενικά είδη.

**Ξενικά είδη
Θηρευτές /
Εισβολέα είδη**

Γουλιανός και άλλα γατόψαρα

«Αμερικάνικο Λαβράκι» *Micropterus salmoides*

Πέρκα *Perca fluviatilis*

Ιριδίζουσα Πέστροφα *Oncorhynchus mykiss*

Ζητήματα που δυσχεραίνουν τον αυτόνομο σχεδιασμό αποκατάστασης

Υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που δυσχεραίνουν τον σχεδιασμό αποκατάστασης ιδιαίτερα σε ξηροθερμικές βιοκλιματικές ζώνες όπως είναι μεγάλα τμήματα της Κύπρου.

- **Έλλειψη βασικών βιολογικών πληροφοριών**
- **Έλλειψη επιστημονικής παρακολούθησης μέσω μιας «οικοσυστημικής προσέγγισης»**
- **Έλλειψη βασικής κατανόησης συνθηκών αναφοράς**

Η έννοια των συνθηκών αναφοράς (η κατανόηση του φυσικού υδρολογικού και οικολογικού καθεστώτος του υδάτινου σώματος σε «φυσική κατάσταση») είναι καθοριστική για την εκτίμηση της κατάστασης καθώς και τον σχεδιασμό οποιασδήποτε μορφής «αποκατάστασης».

Ζητήματα που δυσχεραίνουν τον αυτόνομο σχεδιασμό αποκατάστασης

- Ποταμοί Διαλείπουσας ροής (περιοδικής ή εφήμερης ροής)

Τόσο οι συνθήκες αναφοράς όσο και οι περιβαλλοντικοί στόχοι αλλά και τα προγράμματα Αποκατάστασης παρουσιάζουν σημαντικές ιδιαιτερότητες. Θα πρέπει να εκπονηθεί ένα ειδικό πρόγραμμα διερεύνησης και προσδιορισμού της τυπολογίας τους και επί μέρους σχεδιασμός.

Τι θα αποκαταστήσουμε;

Προσδιορισμός συνθηκών αναφοράς σε λιμναία σώματα

- CY_8-3-2_17_L2, Λίμνη Αεροδρομίου Λάρνακας
- CY_8-3-2_13_L2, Λίμνη Σορός Λάρνακας (Γλώσσα)
- CY_8-3-2_12_L2, Λίμνη Ορφανή Λάρνακας
- CY_9-5-3_10_L2, Αλμυρή λίμνη Ακρωτήρι
- CY_7-2-6_16_L2-HM, Παραλίμνι

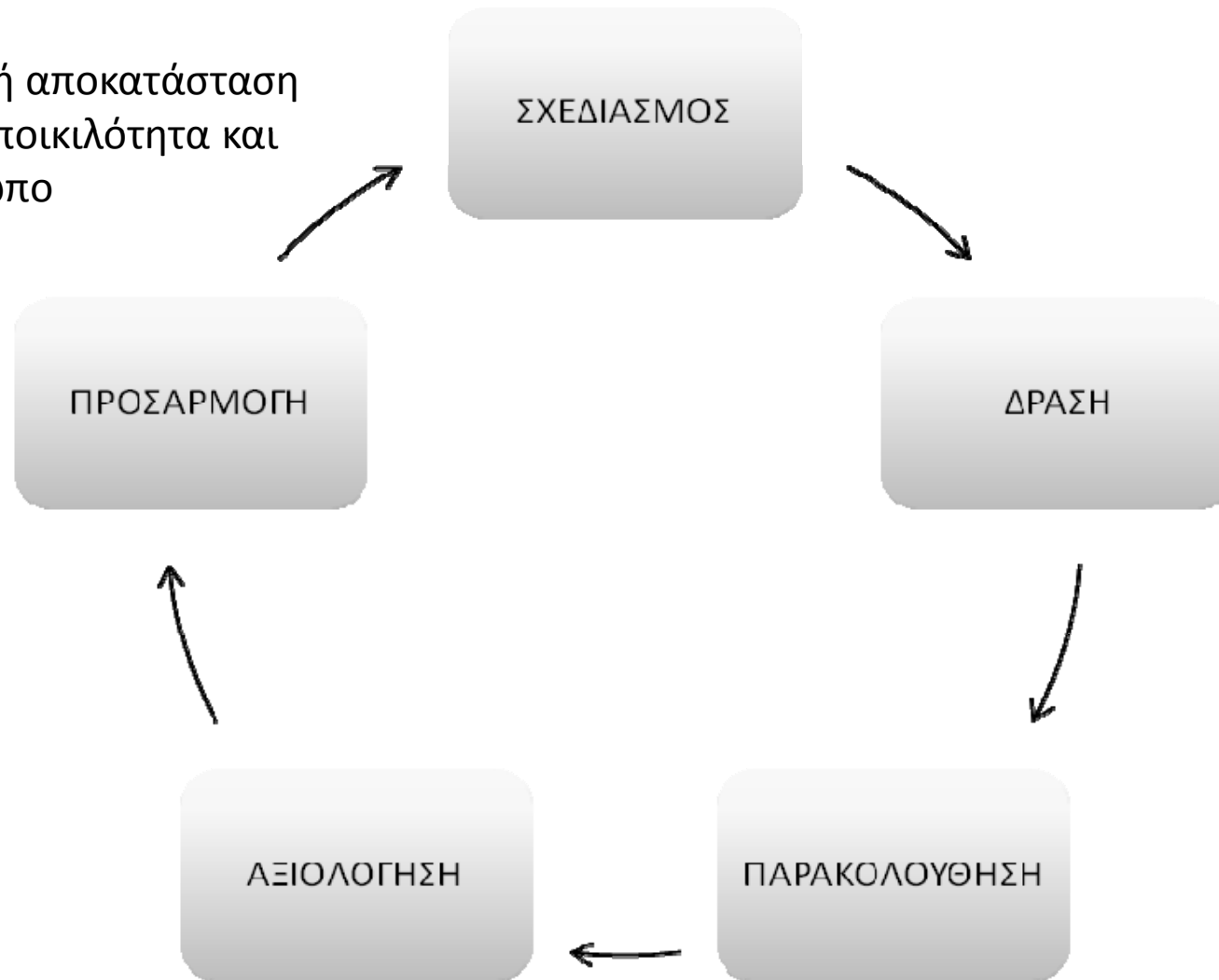

Ποιες συνθήκες αναφοράς;

Επιμέρους τμήμα μεσαιωνικού χάρτη της περιοχής του Ακρωτηρίου όπου διακρίνεται η σημαντική δράση των ποταμών στην υδρολογική και γεωμορφολογική εξέλιξη της μεγάλης λιμνοθάλασσας του Ακρωτηρίου.

Οικολογική αποκατάσταση
για τη βιοποικιλότητα και
τον άνθρωπο

Απλουστευμένος κύκλος του μοντέλου «**Προσαρμοζόμενης Διαχείρισής**» που ενδείκνυται σε οικοσυστήματα-περιοχές όπου υπάρχει σχετικά υψηλός βαθμός αβεβαιότητας ως προς την εξέλιξη ή έκβαση συγκεκριμένων δράσεων αποκατάστασης.

Μέτρα για τη διατήρηση και αποκατάσταση υγροτόπων

Δεν προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα, πέραν τη υιοθέτησης των προβλεπόμενων στις ειδικές μελέτες και στα σχέδια διαχείρισης των περιοχών αυτών.

Χρειάζονται ειδικά σχέδια αποκατάστασης και ειδικές προσεγγίσεις αναβάθμισης-διαχείρισης οικοτόπων και της οικολογικής αποκατάσταση «κατά περίπτωση».

Συχνά αυτά τα έργα θα υλοποιηθούν στα πλαίσια επίτευξης στόχων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ή της Οδηγίας 79/407

Στο μέλλον απαιτεί συνεχιζόμενη έρευνα και συμμετοχή στη διαχείριση

Εκπαιδευτικά μέτρα πρέπει να αποσκοπούν στη δημιουργία υδατικής συνείδησης στο ευρύτερο κοινό. Βασική είναι η αναγνώριση της μεγάλης σημασίας της βιοποικιλότητας και της «ειδικής» και «προσαρμοζόμενης διαχείρισης» που πρέπει να στηρίζεται σε παρακολούθηση και γνώση των οικοσυστημάτων και της τοπικής φυσικής ιστορίας.

A scenic view of a river or lake with tall grasses in the foreground and a line of trees in the background. The water is a deep blue, and the sky is clear. The foreground is dominated by tall, thin grasses with some purple and yellow flowers. The background shows a dense line of green trees along the far bank of the water.

**Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας
και την συνεισφορά σας**